

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-21>

УДК 336.7

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ В МЕХАНІЗМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

BANK LENDING TO PRIORITY SECTORS OF THE ECONOMY IN THE MECHANISM OF IMPLEMENTATION OF FINANCIAL POLICY OF UKRAINE

Крупка Михайло Іванович

доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри,

Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8775-1397>

Ванькович Данило Володимирович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2961-5151>

Кульчицький Мирослав Іванович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8747-8677>

Krupka Mykhailo, Vankovych Danylo, Kulchytskyi Myroslav
Ivan Franko National University of Lviv

Метою дослідження є висвітлення сучасних тенденцій у підходах до банківського кредитування пріоритетних галузей економіки в Україні та з'ясування особливостей закордонного досвіду щодо фінансової підтримки реалізації інноваційних стратегій промислового розвитку. У статті проаналізовано сьогоdnішній стан банківського кредитування нефінансових корпорацій й сформульовано проблематику його галузевої та регіональної концентрації в Україні. Узагальнено ключові проблеми та перешкоди на шляху до активізації банківського кредитування нефінансових корпорацій й здійснено за допомогою SWOT-аналізу оцінку його потенціалу у фінансуванні вітчизняної промисловості. Висвітлено особливості актуалізації пріоритетів промислового розвитку в розвинених державах світу та роль фінансової підтримки в їх реалізації. Визначено основоположні завдання стратегії та запропоновано сформувати механізм розвитку кредитування банками державного сектору пріоритетних галузей економіки та стратегічно-важливих промислових підприємств України в умовах глобалізації економіки.

Ключові слова: пріоритетні галузі, промислове кредитування, банківське кредитування промислових підприємств, банки державного сектору, фінансова політика, промислова політика, інноваційні стратегії промислового розвитку.

The unprecedented challenges to society in recent years – the war in Ukraine, multiple military conflicts in the world, geopolitical competition, instability of global supply chains, the highest inflation rate in the United States in the last 40 years (2022), and the COVID-19 pandemic – have actualized the role of the state's financial policy and renewed the discussion on financial and credit mechanisms of state support for priority sectors, the lion's share of which are industrial sectors of the economy. Today, there is an urgent need for the Ukrainian government to focus its efforts on financial support for the development of the defense industry, the smooth functioning and restoration of social and critical infrastructure destroyed by Russian terror, and the formation of funds for the post-war reconstruction of the national economy. Given these circumstances, it is important to highlight current trends in approaches to bank lending to priority sectors of the economy in Ukraine and to clarify the peculiarities of foreign

experience in financial support for the implementation of modern industrial development strategies. The purpose of the study is to highlight current trends in approaches to bank lending to priority sectors of the economy in Ukraine and to identify the peculiarities of foreign experience in financial support for the implementation of modern industrial development strategies. The article analyzes the current state of bank lending in Ukraine. The problems of sectoral and regional concentration of lending to non-financial corporations in Ukraine are highlighted. The key problems and obstacles to the intensification of bank lending to non-financial corporations are summarized. A SWOT-analysis of bank lending to domestic industry is carried out. The features of actualization of development priorities in developed countries are highlighted. The foreign experience of financial support for the implementation of modern industrial development strategies is clarified. A mechanism for intensifying lending to priority sectors of the economy and strategically important industrial enterprises in Ukraine is proposed.

Keywords: priority industries, industrial lending, bank lending to industrial enterprises, public sector banks, financial policy, industrial policy, innovative strategies of industrial development

Постановка проблеми. Безпрецедентні виклики для суспільства, які мають місце в останні роки – пандемія COVID-19, воєнна агресія росії проти України, геополітична конкуренція, зростаючі ризики порушення глобальних ланцюгів постачання, посилення інфляційних процесів у світі (наприклад, у 2022 р. зафіксовано найвищий рівень інфляції у США за останні 40 років) – актуалізували роль фінансової політики держави та поновили дискусію щодо фінансово-кредитних механізмів державної підтримки пріоритетних галузей економіки, передусім промисловості. Сьогодні постає гостра необхідність концентрації зусиль уряду України на фінансовому забезпеченні розвитку оборонно-промислового комплексу, безперервного функціонування і відновлення зруйнованої внаслідок російського терору соціальної та критичної інфраструктури, формування фондів повенної відбудови вітчизняної економіки, що зумовлює потребу у дослідженні сучасних тенденцій та напрацювання нових підходів до банківського кредитування пріоритетних галузей економіки в Україні, з врахуванням іноземного досвіду щодо фінансової підтримки реалізації інноваційних стратегій промислового розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика стимулювання банківського кредитування промисловості та пріоритетних галузей економіки у механізмах реалізації державою фінансової політики перебуває у центрі наукового інтересу широкого кола вітчизняних і закордонних науковців. Зокрема, питання необхідності узгодження фінансової та промислової політики досліджували П. Б'янкі (P. Bianchi), С. Лаборі (S. Labory) [8], роль державних банків у розвитку національної економіки – А. Касич, О. Підкуйко, І. Коротенкова [3], А. Дробязко, С. Беспалий [2], а їх роль у реалізації промислової політики – Ф. Гуаданьйо (F. Guadagno)

[10], загальні аспекти щодо значення банків у сприянні промислового розвитку – Т. Хеллмана (Th. Hellmann), М. Да Ріна (M. DaRin) [11], Н. Каракая (N. Karakaya), Т. Міхальські (T. Michalski), Е. Орса (E. Örs) [13] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне значному науковому доробку вчених щодо зазначеної проблематики, окремі питання потребують уточнення та додаткового висвітлення. Зокрема, недостатньо, на наш погляд, опрацьовано тему ролі банківського кредитування пріоритетних галузей економіки у механізмі реалізації фінансової політики.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В центрі даної наукової розвідки є висвітлення сучасних тенденцій у підходах до банківського кредитування пріоритетних галузей економіки в Україні та з'ясування особливостей закордонного досвіду щодо фінансової підтримки реалізації інноваційних стратегій промислового розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах активізація глобальних тенденцій цифрової трансформації суспільного та господарського життя посилюють вплив фінансового ринку, зокрема банківського сектору, на забезпечення економічного зростання та досягнення макроекономічної стабільності у державі зумовлюють потребу значних обсягів банківського кредитування та інвестування. Водночас в Україні зараз гостро постала потреба в спрямуванні банківського капіталу не лише на підтримання економічного зростання, а, передусім, інвестування у критичні для забезпечення військових потреб та перспективні галузі економіки.

Сьогодні банки в Україні, за підтримки Національного банку України (НБУ) й Уряду, зуміли вистояти перед низкою безпрецедентних для банкоцентричної економіки викликів та зберегти фінансову стабільність. Так, станом на 01.01.2024 р. в Україні функціонують 63 банки,

з яких 19 банків із 100% іноземним капіталом і 5 - з 100% державним; загальний обсяг активів банків становив 3 308,62 млрд грн, 56% з яких – належить фінустановам державного сектора; частка непрацюючих активів – 10,28%, а непрацюючих кредитів – 37,35% [5]. Зазначимо, що за даними 2022 р. Україна посіла друге місце в світі за рівнем останніх, тоді як перше місце – Екваторіальна Гвінея (55,41%) [17].

Незважаючи на два роки повномасштабної війни обсяги кредитування банками нефінансових корпорацій (рис. 1) характеризувались в цілому стабільною динамікою. Досягти таких результатів, на нашу думку, вдалося завдяки:

1) відновленню довіри до банків – обсяги коштів клієнтів на рахунках банків зростали упродовж 2023 р. і на кінець періоду становили 91% у їх зобов'язаннях;

2) продовженню дії та розширенню державної програми «Доступні кредити 5-7-9»;

3) імплементації банками державного сектору положень Розпорядження КМУ від 7 травня 2022 р. № 356-р «Основні (стратегічні) напрями діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки», в якому визначено, що місія банків державного сектору, серед іншого полягає у «...забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у

тому числі таких, що знаходяться у державній власності» [7]. До пріоритетних в умовах воєнного стану державою, зі слів першого заступника міністра економіки України Д. Куніна, віднесено такі: сільське господарство, виробництво продуктів харчування, роздрібна торгівля, комунальні та енергетичні послуги, виробництва, що працюють над мобілізаційними замовленнями [4].

На наш погляд, перед тим як аналізувати стан банківського кредитування пріоритетних галузей економіки в реалізації стратегічних дій потрібно загалом розглянути динаміку кредитних операцій банків України за 2013–2023 рр. (рис. 1).

На основі аналізу матеріалу поданого на рис. 1 можна стверджувати, що станом 31.12.2023 банками було надано кредитів обсягом 997877 млн грн, що на 9771 млн грн менше, ніж станом на 31.12.2022 (або на 0,97%), та відповідно на 46172 млн грн і 75254 млн грн, або (4,42% і 7,55%) порівняно з початком 2023 і 2019 рр. Й мали відчутний вплив на динаміку банківського кредитування, однак у досліджуваному періоді порівняно з 2013 р. маємо в цілому зростання на 87095 млн грн (9,69%), що характеризує позитивну тенденцію в Україні в умовах інфляції. Таким чином можна дійти висновку, що російська повномасштабна агресія, введення військового стану, мобіліза-

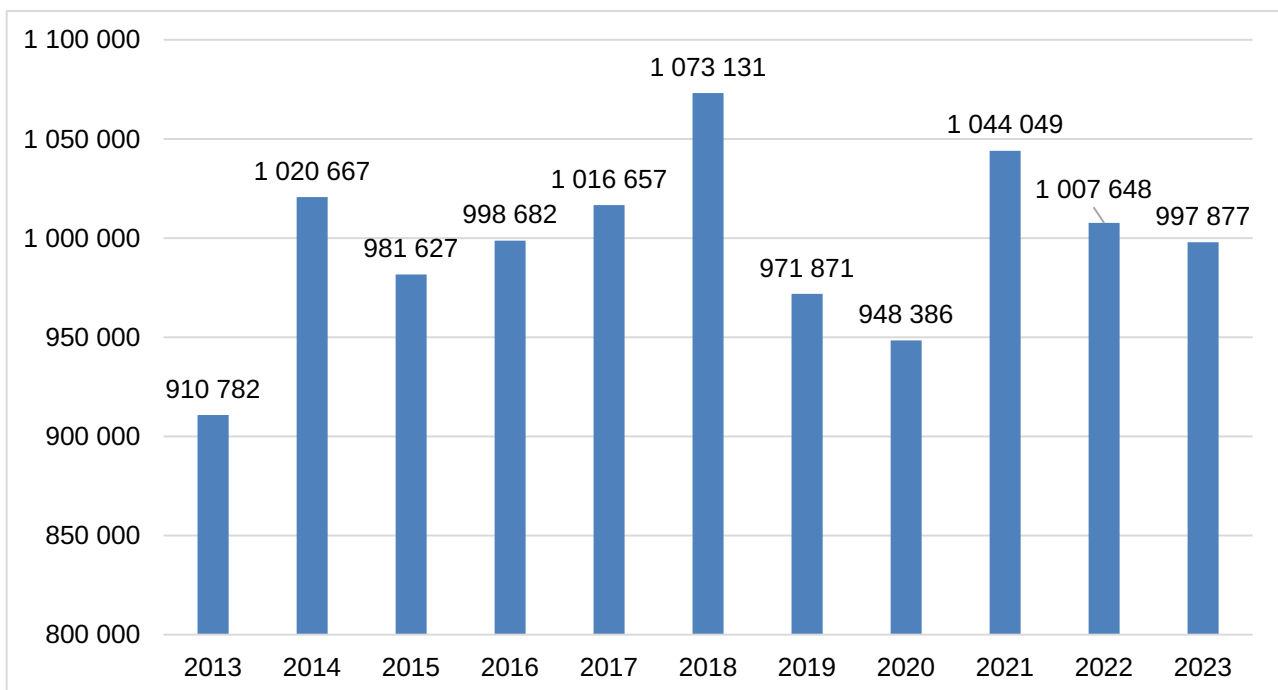

Рис. 1. Кредити надані резидентам (крім депозитних корпорацій) 2013–2023 рр., млн грн.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

ція великої частки економічно активного населення призвели до наступного зменшення обсягів наданих банками кредитів.

Оцінюючи діяльність банків в Україні розглянемо структуру банківського кредитування (рис. 2) нефінансових корпорацій в розрізі галузей економіки.

З рис. 2 видно, що основна частка кредитування в останній рік припадала на гуртову та роздрібну торгівлю (39% або 287,41 млрд грн). Вагомі частки належать підприємствам сільського господарства (15,95% або 117,25 млрд грн) та переробної промисловості (14,95% або 109,98 млрд грн). Щодо останнього, доречно зазначити, що в цій сумі частка кредитування підприємств виробництва харчових продуктів склала понад 45% (50,41 млрд грн), металургійного виробництва – 8,95% (9,85 млрд грн), виробництва машин і устаткування – 7,83% (8,62 млрд грн).

Необхідно наголосити на надзвичайно високій регіональній концентрації банківського кредитування нефінансових корпорацій: станом на кінець грудня 2023 р. припадало 66% на м. Київ і Київську обл. (перше місце), 4,8% – на Львівську обл. (друге місце) та 4,28% – Дніпропетровська обл. (третє місце) [5].

У контексті дослідження проаналізуємо залежність між динамікою банківського кредитування нефінансових корпорацій та промисловим виробництвом, перш за все переробною промисловістю. Для цього на рис. 3 наведемо точковий графік – діаграму розсіювання.

На основі аналізу наведеної вище регресійної моделі доходимо висновку, що у 2010–2021 рр. незважаючи на те, що коефіцієнт кореляції склав 0,58 (свідчення існування зв'язку), не відбулося значних позитивних змін у структурі й ефективності розподілу кредитних ресурсів на користь переробної промисловості. Зокрема, при суттєвій її частці у кредитному портфелі банків, відповідні індекси фізичного обсягу мають спадну динаміку, що свідчить про низьку інвестиційну віддачу кредитних ресурсів, а також про недостатню ефективність їх розподілу між галузями реального сектору економіки України.

Щодо банківського кредитування вітчизняної промисловості, у тому числі пріоритетних галузей, можна зазначити про лідерство банків державного сектору: станом на 01.01.2024 р. їм належить 62% всіх промислових кредитів, з яких 40% – непрацюючі [5]. Зважаючи на це, на практиці виникають питання стосовно

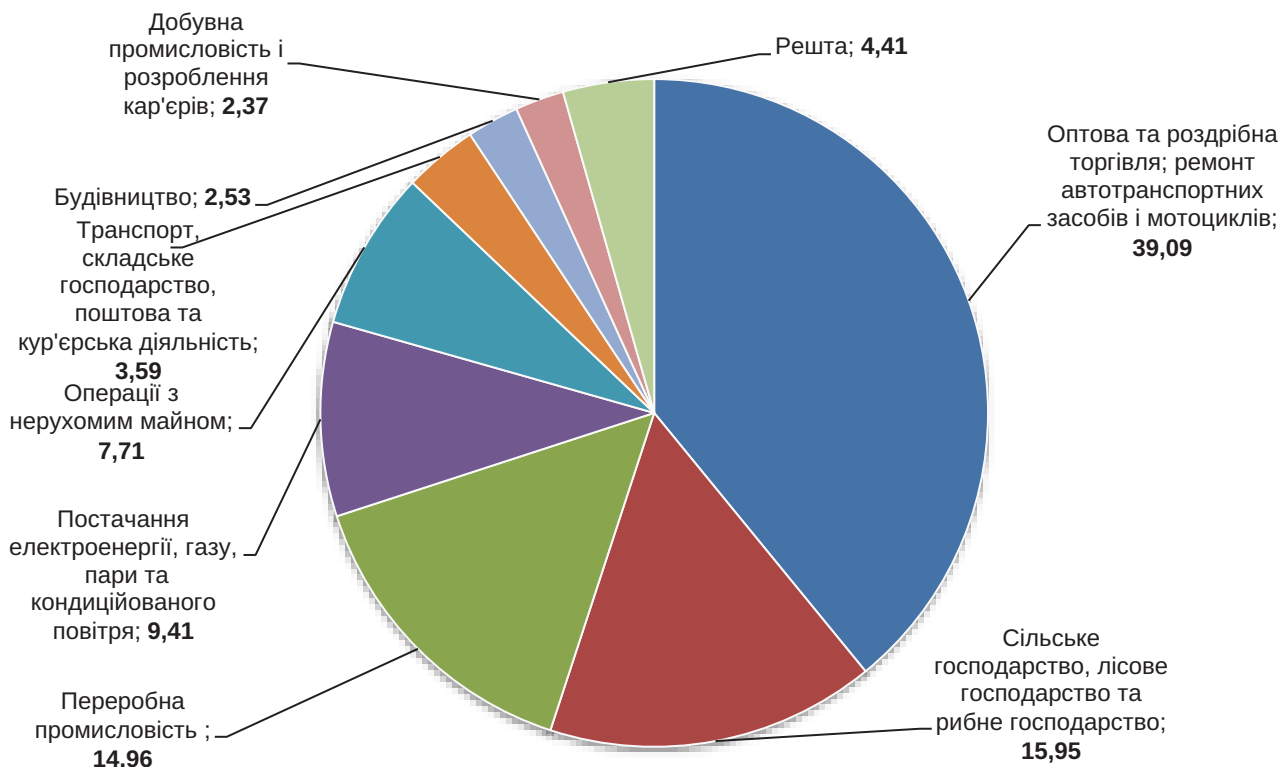

Рис. 2. Структура банківського кредитування нефінансових корпорацій в розрізі галузей економіки України, станом на грудень 2023 рр. у відсотках

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

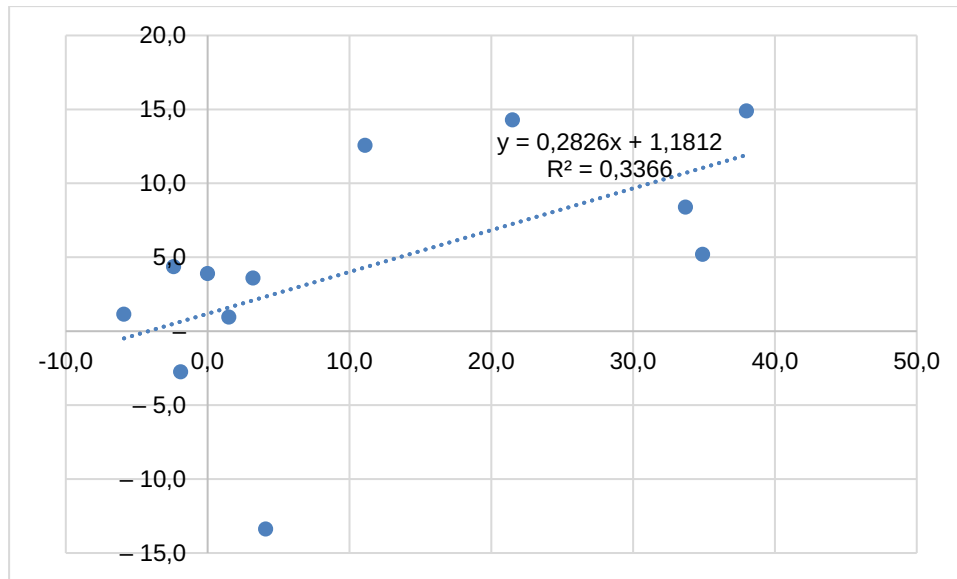

Рис. 3. Залежність між динамікою банківського кредитування нефінансових корпорацій та індексами фізичного обсягу валової доданої вартості переробної промисловості в Україні 2010–2021 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [1; 5]

фактичної позиції банків щодо фінансової підтримки пріоритетних галузей та їх можливості (спроможності) стати каталізатором повоєнного відновлення економіки України. Вважаємо, що основними перешкодами на шляху активізації банківського кредитування нефінансових корпорацій в Україні, в тому числі промислових підприємств, є такі:

- високий рівень непрацюючих кредитів в банківській системі України (37,35%), особливо – у банках державного сектору (50,87%), які є лідерами промислового кредитування;
- дисбаланс залучення та розміщення фінансових ресурсів банками, в результаті чого лише 42% коштів клієнтів спрямовуються ними у розвиток економіки;
- стрімкі трансформації у структурі кредитно-інвестиційного портфеля банків, в результаті чого вперше в історії обсяг вкладень в цінні папери та довгострокові інвестиції майже у 1,5 рази перевищив обсяг кредитування;
- значний рівень регіональної концентрації кредитування (понад 66% всього кредитного портфеля банків припадає на нефінансові корпорації м. Київ і Київської обл.), галузевої концентрації кредитування (39% – кредити галузі гуртової та роздрібної торгівлі), а також порушення окремими банками нормативу Н7 щодо концентрації кредитного портфеля (зокрема, в системно-важливому АТ «Укрексімбанк» – 65,02;

– умови невизначеності та макроекономічної турбулентності, що стають на заваді формування довгострокових ділових очікувань промислових підприємств, і відповідно впливає на кон'юнктуру ринку банківського кредитування.

Крім зазначеного вище, необхідно акцентувати на існуванні негативних тенденцій у розподілі капітальних інвестицій за джерелами фінансування. Так, частка банківських кредитів та інших позик у загальному обсязі капітальних інвестицій в останні роки постійно знижується: з 15,2% у 2011 р. до 5,5% у 2021 р. (рис. 4).

Для активізації інвестиційної політики держави, зокрема на етапі повоєнного відновлення, необхідним є підвищення цієї частки шляхом збільшення масштабів кредитної діяльності банків державного сектору. З огляду на це важливо провести SWOT-аналіз (табл. 1) банківського кредитування промислових підприємств в Україні.

Зважаючи на можливості банківського кредитування пріоритетних галузей, актуалізується його роль в механізмі реалізації фінансової, а також промислової політики, які разом спрямовують зусилля на досягнення таких спільних цілей як забезпечення економічного зростання та сталого розвитку. Для вітчизняної економіки це надважливі передумови її повоєнної відбудови та відновлення, а також забезпечення належного рівня національної безпеки.

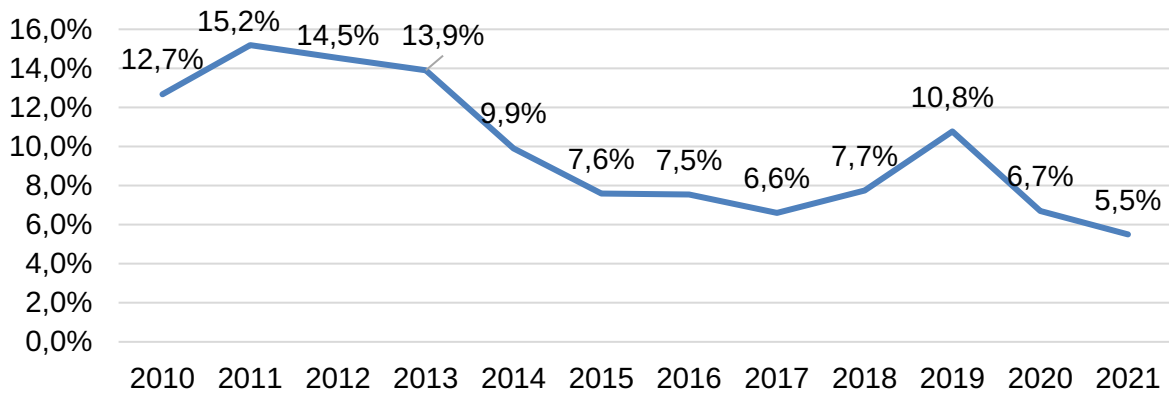

Рис. 4. Кредити банків та інших позик в структурі джерел фінансування капітальних інвестицій підприємств в Україні (%), 2010–2021 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [1]

Таблиця 1

Матриця SWOT-аналізу кредитування вітчизняної промисловості банками в Україні

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> – високий рівень довіри суспільства до банківської системи; – потужний ресурсний та інформаційно-аналітичний потенціал банків; – встановлення державою пріоритетних галузей для фінансової підтримки банками державного сектору; – розширення та продовження строку дії державної програми «Доступні кредити 7-8-9»; – набуття чинності змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків. 	<ul style="list-style-type: none"> – проблема довгострокових фінансових ресурсів банків, які є критично необхідними для кредитування проєктів, пов'язаних із інноваціями, модернізацією, будівництвом тощо; – повільне реагування з боку банків на вимоги сучасності щодо необхідності фінансової підтримки вітчизняної промисловості різних галузей та рівнів (мікро-, малого- та середнього бізнесу); – неузгодженість нормативно-правового забезпечення, що перешкоджає реалізації прав кредитора, та як наслідок – підвищує ризики кредитування.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> – розширення участі в міжнародних програмах / проєктах фінансування та сприяння індустріальному розвитку; – необхідність повоєнної відбудови та відновлення промислового сектору, а отже – формування попиту на банківське кредитування; – удосконалення існуючих та розробка нових кредитних продуктів і послуг, в тому числі з урахуванням особливостей пріоритетних галузей; – перехід на засади «зеленого» та «сталого» банкінгу, що передбачає кредитування проєктів промислових підприємств на засадах сталого розвитку. 	<ul style="list-style-type: none"> – ризик втрати довіри населення, внаслідок невідповідної вимогам сучасних реалій кредитно-інвестиційної політики банків; – високий рівень непрацюючих кредитів банків; – поглиблення ризику концентрації кредитування нефінансових корпорацій; – втрата фінансової стабільності банків; – збільшення обсягу державного боргу; – умови складнопрогнозованості та невизначеності; – загрози кібер-атак на банківську систему з боку країни-агресора.

Джерело: розроблено авторами

Важливо акцентувати, що в останні роки в розвинених країнах світу має місце актуалізація питання щодо забезпечення балансу в імплементації фінансової та промислової політики. Такий стан речей зумовлений назрілою

необхідністю втручання держави у функціонування вільного ринку з метою провадження відповідної сучасним світовим викликам промислової політики. Ці виклики передусім пов'язані із питаннями національної безпеки

країн і загрозою зміни клімату. Проте мотиви перегляду та активізації промислової політики залежно від країни можуть різнитися. Сучасні

пріоритети промислового розвитку в розрізі розвинених країн / їх об'єднань та України проілюструємо за допомогою табл. 2.

Таблиця 2

Сучасні пріоритети промислового розвитку окремих країн та їх об'єднань

Країна / Об'єднання країн	Ключові пріоритети сучасної промислової політики	Стратегічно-важливі промислові галузі	Законодавча основа
США	Створення конкурентних переваг у передовому виробництві (в тому числі, напівпровідників), зменшення викидів у вуглецевоємних секторах економіки, забезпечення вищої заробітної плати працівників	Оборонна промисловість, передові матеріали, напівпровідники, дрони, автономні системи, штучний інтелект, квантові обчислення, біотехнології, системи зберігання енергії, лазери, оптичне обладнання, космічні технології, верстати, суднобудування, передові бездротові системи.	Закон про інвестиції в інфраструктуру та робочі місця (« <i>The Infrastructure Investment and Jobs Act</i> ») від 15.11.2021 р.; Закон про зниження інфляції (« <i>Inflation Reduction Act</i> ») від 16.08.2022 р.; Закон про CHIPS і науку (« <i>CHIPS and Science Act</i> ») від 09.08.2022 р.
КНР	Сприяння безперервному промислому розвитку країни та досягненню технологічної самодостатності.	Аерокосмічна галузь, авіаційна техніка, оборона, морське транспортне обладнання, енергозбереження та захист навколишнього середовища, інформаційні технології нового покоління, нова енергетика, електротехнічне обладнання, біофармакологія.	Китайська ініціатива «Індустріалізація нового типу» (2023 р.); «Зроблено в Китаї 2025» (« <i>Made in China 2025</i> ») – Стратегія промислового розвитку Китаю, прийнята 08.05.2015 р.
ЄС	Перехід європейської промисловості до кліматичної нейтральності та цифрового лідерства. Підвищення конкурентоспроможності Європи та її стратегічної автономії в період зміни геополітичних орієнтирів та посилення глобальної конкуренції.	Промисловість, інфраструктура, сонячна, вітрова, акумуляторна енергія, теплові насоси та геотермальна енергія, електролізери для виробництва водню, сталого біогазу та біометану, уловлювання та зберігання вуглецю, електромережі, освіта.	«Нова промислова стратегія для Європи», 2020 р.; Промисловий план Європейської Комісії «Зелена угода» (« <i>Green Deal Industrial Plan</i> »), 2023 р.; Закон про промисловість з нульовим рівнем викидів (« <i>Net Zero Industry Act</i> »), 2023 р.
Україна	Підтримка галузей, які безпосередньо забезпечують життєдіяльність громадян та зміцнюють обороноздатність держави	Сільське господарство, виробництво продуктів харчування, роздрібна торгівля, комунальні та енергетичні послуги, виробництва, що працюють над мобілізаційними замовленнями.	Стратегічний план розвитку Міністерства економіки України на 2022–2024 роки; Розпорядження КМУ від 7 травня 2022 р. № 356-р «Основні (стратегічні) напрями діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки»; ЗУ № 3497-IX «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків».

Джерело: складено авторами на основі [4; 7; 9; 12; 14; 18]

Наголосимо, що з розвитком цифрових технологій роль банків у контексті реалізації промислової політики зростає як у країнах, що розвиваються, так і у розвинених країнах. Одним із ефективних шляхів використання інструментарію банківського кредитування у досягненні цілей промислового розвитку є створення державою спеціалізованих банків розвитку.

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки одним із переконливих прикладів успішного використання ресурсного та інформаційно-аналітичного потенціалу банку державного сектора у сприянні досягнення стратегічних цілей державної промислової політики у фінансово- та індустріально-розвинених країнах є досвід німецької Кредитної Установи для Відбудови (KfW) (обсяг активів у 2022 р. – 554,6 млрд євро [15]; третє місце у рейтингу банків розвитку за обсягом активів [19]).

Доцільно зазначити, що спроби створення національного банку розвитку в Україні були безуспішними з точки зору досягнення першопоставлених завдань. Зокрема, в Концепції державної промислової політики України від 29.02.1996 р. № 27 зазначалось: «...для концентрації інвестиційних ресурсів, особливо на початковому етапі, доцільним є створення Українського банку розвитку і реструктуризації» [6]. Проте створений у 2003 р. Український банк розвитку і реконструкції за декілька років перейшов у власність китайських акціонерів [5].

У світлі сучасних реалій дебати стосовно доцільності запровадження банку розвитку в Україні відновились. Створення державного банку розвитку в якості спеціалізованого фінансово-кредитного інституту, через який забезпечувалась би координація фінансових ресурсів, в тому числі донорських, з метою повоєнної відбудови національної економіки, обґрунтовується необхідністю спеціального регулювання та ліцензування. Також мають місце пропозиції щодо перетворення одного із банків державного сектора на банк розвитку за прикладом німецької Кредитної Установи для Відбудови (KfW), що дасть змогу підвищити ефективність процесу відновлення України та залучити більше фінансування, зокрема й приватного.

Зазначимо, що у сучасних умовах розвитку економіки України така думка, з нашої точки зору, є слушною, з огляду на домінуючі позиції банків державного сектора в банківській системі країни. Проте занепокоєння виклика-

ють низька якість кредитних операцій банків державного сектора та недиверсифікованість їхнього кредитного портфеля в розрізі галузей вітчизняної економіки. Змінити ситуацію можливо шляхом створення ефективного механізму розвитку банківського кредитування пріоритетних галузей економіки та стратегічно-важливих промислових підприємств (рис. 4). З огляду на сучасні реалії України, такий механізм має стати продуктом спільних зусиль держави, банків державного сектора і підприємств-позичальників пріоритетних галузей з врахуванням потреб вітчизняної економіки та міжнародних стандартів управління капіталом банків.

При цьому, визначальним у запропонованому механізмі є те, що кредитні кошти, повернуті підприємствами-позичальниками повинні бути спрямовані банками на рефінансування цієї програми кредитування, оскільки економічні перетворення розширюють можливості концентрації грошових коштів в економіці України. Таким чином, з одного боку це перешкоджає надмірному навантаженню на державний бюджет, а з іншого – попереджує поглиблення дисбалансу розміщення фінансових ресурсів банками між суб'єктами господарювання, що дає змогу забезпечити достатній рівень їх конкурентоспроможності в умовах глобалізації економіки.

Висновки. У результаті аналізу сучасних тенденцій банківського кредитування пріоритетних галузей в Україні за останні роки, можна дійти такого висновку: єдине бачення у банків, в тому числі банків державного сектора, щодо реалізації їх потенціалу та ролі у відбудові вітчизняної промисловості – відсутнє. Це засвідчує низка обставин: значне зменшення частки кредитів промислових підприємств у кредитно-інвестиційному портфелі банків, висока галузева та регіональна концентрація кредитування нефінансових корпорацій, дисбаланс залучених і розміщених фінансових ресурсів банками тощо. За таких обставин визначальною є роль держави, завданням якої має стати інтеграція банків (зокрема, банків державного сектора) у механізм імплементації фінансової політики України, а також її промислової політики, ключовим орієнтиром яких є забезпечення економічного зростання та сталого розвитку.

Світовий досвід підтверджує, що в умовах посилення глобалізаційних змін саме час для актуалізації промислової політики, як першорядного чинника забезпечення національної безпеки держави. При цьому, ефективним є

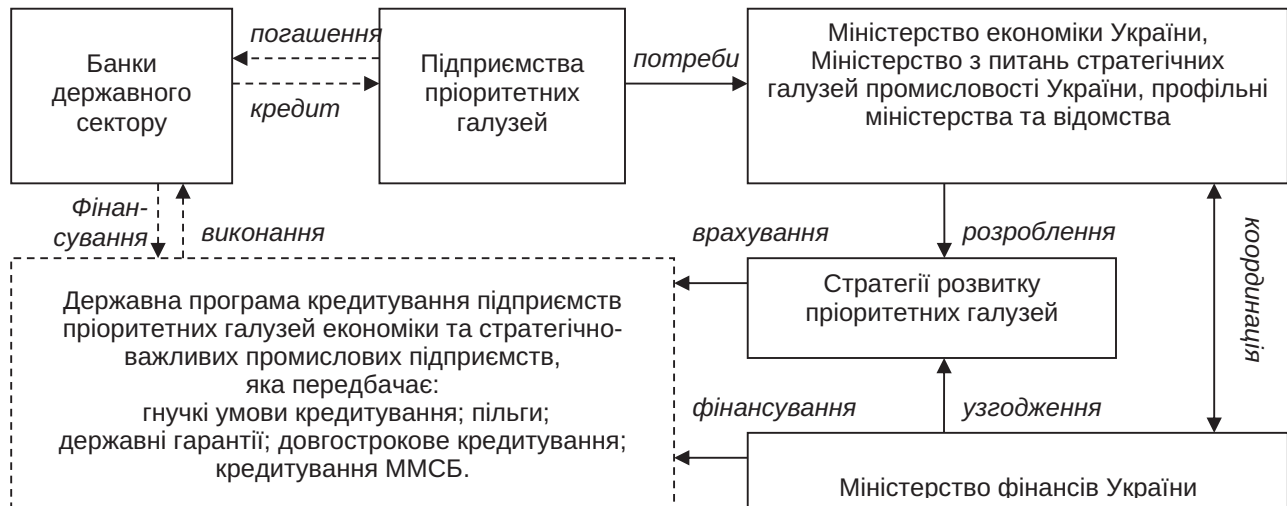

Рис. 5. Механізм розвитку кредитування пріоритетних галузей економіки та стратегічно-важливих промислових підприємств в Україні

Джерело: побудовано авторами

інструмент банківського кредитування пріоритетних галузей державними та національними банками розвитку. Переймаючи кращий закордонний досвід, Україна як держава із банкоцентричною економікою має, передусім, спрямовувати зусилля на активізацію і покращення якості кредитування банками пріоритетних і стратегічно-важливих галузей економіки, що є однією із передумов успіш-

ної післявоєнної відбудови та підвищення рівня національної безпеки. З огляду на це, запропоновано сформувати механізм розвитку кредитування банками державного сектору пріоритетних галузей економіки та стратегічно-важливих промислових підприємств в Україні для зміцнення конкурентоспроможності, що є актуальним в умовах сучасних викликів і загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державної служби статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2024)
2. Дробязко А. О., Безпалый С. Б. Роль банків за участю держави в капіталі у розвитку реального сектору економіки України. *Фінанси України*. 2018. № 11. С. 76–105. URL: finukr.org.ua/?page_id=775&lang=ru&aid=4566 (дата звернення: 20.02.2024)
3. Касич А. О., Підкуйко О. О., Коротенкова І. М. Роль державних банків у розвитку національної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 4. С. 35–40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/8.pdf (дата звернення: 20.02.2024)
4. Міністерство економіки України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2024)
5. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/> (дата звернення: 20.02.2024)
6. Про концепцію державної промислової політики України: постанова кабінету міністрів України від 29.02.1996 р. № 272 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272-96-p> (дата звернення: 18.02.2024).
7. Про схвалення основних (стратегічних) напрямів діяльності банків державного сектору на період воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 р. № 356-р 272 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.02.2024).
8. Bianchi P., Labory S. Industrial change, financial system and coherent industrial policy. *Revue d' Economic Economique*. 2016. No. 154. P. 207–226. DOI: <https://doi.org/10.4000/rei.6386> (дата звернення: 18.02.2024).
9. China Industries. Mercator Institute for China Studies, 2023. URL: https://merics.org/sites/default/files/2023-03/MERICS%20China%20Industries%20February%202023_0.pdf (дата звернення: 18.02.2024).

10. Guadagno F. The Role of Industrial Development Banking in Spurring Structural Change. *Inclusive and Sustainable Industrial Development*. 2016. WP 6. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/2016-04/WP_8_FINAL_d_0.pdf (дата звернення: 18.02.2024).
11. Hellmann Th., DaRin M. Banks as Catalysts for Industrialization. *William Davidson Working Paper*. 2001. No. 443. URL: <https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/39827/wp443.pdf?sequence=3> (дата звернення: 18.02.2024).
12. Jarsulic M. Investing To Be Competitive: The New U.S. Industrial Strategy. *The Center for American Progress*. 2023. URL: <https://www.americanprogress.org/article/investing-to-be-competitive-the-new-u-s-industrial-strategy/> (дата звернення: 18.02.2024).
13. Karakaya N., Michalski T., Örs E. Banking integration and growth: Role of banks' previous industry exposure. *Journal of Financial Intermediation*. 2022. Vol. 49. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2021.100944> (дата звернення: 18.02.2024).
14. Kreditanstalt für Wiederaufbau. Official web-site. URL: <https://www.kfw.de/%C3%9Cber-die-KfW/Berichtsportal/Berichterstattung-2022/> (дата звернення: 18.02.2024).
15. Notice of the State Council on the Publication of Made in China 2025. 2015. No.28. URL: https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/t0432_made_in_china_2025_EN.pdf (дата звернення: 18.02.2024).
16. Sanders D. World's Biggest Banks 2023. *Global Finance*. 2023. URL: <https://gfmag.com/banking/worlds-biggest-banks-2023/> (дата звернення: 18.02.2024).
17. The Global Economy. URL: <https://www.theglobaleconomy.com/> (дата звернення: 18.02.2024).
18. The EU's new industrial strategy will aim to have 40% of its greentech home grown by 2030. *EuroNews*. URL: <https://www.euronews.com/my-europe/2023/03/16/the-eus-new-industrial-strategy-will-aim-to-have-40-of-its-green-technology-homegrown-by-2> (дата звернення: 18.02.2024).
19. Top 64 Largest Development Bank Rankings by Total Assets. *Sovereign Wealth Fund Institute*. URL: <https://gfmag.com/banking/worlds-biggest-banks-2023/> (дата звернення: 18.02.2024).

REFERENCES:

1. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed Feb 20, 2024).
2. Drobiazko A., Bezpalyi C. (2018) Rol bankiv za uchastiu derzhavy v kapitali u rozvyt- ku realnoho sektoru ekonomiky Ukrainy. [Role of Banks with State Equity in the Development of the Real Sector of the Ukrainian Economy] *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*. 11. 76–105. Available at: finukr.org.ua/?page_id=775&lang=ru&aid=4566 [in Ukrainian] (Accessed Feb 20, 2024)
3. Kasych A., Pidkuiko O., Korotenkova I. (2020) Rol derzhavnykh bankiv u rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The role of state-owned banks in the development of the national economy] *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*. 4. 35–40. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/8.pdf [in Ukrainian] (Accessed Feb 20, 2024)
4. Ministry of Economy of Ukraine. Available at: <https://me.gov.ua/> (Accessed Feb 20, 2024)
5. National Bank of Ukraine. Official web-site. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/> (Accessed Feb 20, 2024)
6. Pro kontseptsiu derzhavnoi promyslovoi polityky Ukrainy: postanova kabinetu ministriv Ukrainy vid 29.02.1996 r. № 272 / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272-96-n> (Accessed Feb 20, 2024) (in Ukrainian)
7. Pro skhvalennia osnovnykh (strategichnykh) napriamiv diialnosti bankiv derzhavnogo sektoru na period voiennoho stanu ta pisliavoiennoho vidnovlennia ekonomiky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 travnia 2022 r. № 356-r / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2022-%D1%80#Text> (in Ukrainian) (Accessed Feb 20, 2024)
8. Bianchi, P.&Labory, S. (2016) Industrial change, financial system and coherent industrial policy. *Revue d' Economic Economique*, no. 154, pp. 207–226. DOI: <https://doi.org/10.4000/rei.6386> (Accessed Feb 18, 2024)
9. China Industries. Mercator Institute for China Studies, 2023. Available at: https://merics.org/sites/default/files/2023-03/MERICS%20China%20Industries%20February%202023_0.pdf (Accessed Feb 18, 2024)
10. Guadagno, F. (2016) The Role of Industrial Development Banking in Spurring Structural Change. *Inclusive and Sustainable Industrial Development*, WP 6. Available at: https://www.unido.org/sites/default/files/2016-04/WP_8_FINAL_d_0.pdf (Accessed Feb 18, 2024)
11. Hellmann, Th.&DaRin, M. (2001) Banks as Catalysts for Industrialization. *William Davidson Working Paper*, no. 443. Available at: <https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/39827/wp443.pdf?sequence=3> (Accessed Feb 18, 2024)

12. Jarsulic, M. (2023) Investing To Be Competitive: The New U.S. Industrial Strategy. *The Center for American Progress*. Available at: <https://www.americanprogress.org/article/investing-to-be-competitive-the-new-u-s-industrial-strategy/> (Accessed Feb 18, 2024)
13. Karakaya, N., Michalski, T., Örs, E. (2022) Banking integration and growth: Role of banks' previous industry exposure. *Journal of Financial Intermediation*, Vol. 49. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2021.100944> (Accessed Feb 18, 2024)
14. Notice of the State Council on the Publication of Made in China 2025. 2015. No.28. Available at: https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/t0432_made_in_china_2025_EN.pdf (Accessed Feb 18, 2024)
15. Kreditanstalt für Wiederaufbau. Official web-site. Available at <https://www.kfw.de/%C3%9Cber-die-KfW/Berichtsportal/Berichterstattung-2022/> (Accessed Feb 18, 2024)
16. Sanders D. World's Biggest Banks 2023. *Global Finance*. 2023. Available at: <https://gfmag.com/banking/worlds-biggest-banks-2023/> (Accessed Feb 18, 2024)
17. The Global Economy. Available at: <https://www.theglobaleconomy.com/> (Accessed Feb 18, 2024)
18. The EU's new industrial strategy will aim to have 40% of its greentech home grown by 2030. *EuroNews*. Available at: <https://www.euronews.com/my-europe/2023/03/16/the-eus-new-industrial-strategy-will-aim-to-have-40-of-its-green-technology-homegrown-by-2> (Accessed Feb 18, 2024)
19. Top 64 Largest Development Bank Rankings by Total Assets. *Sovereign Wealth Fund Institute*. Available at: <https://gfmag.com/banking/worlds-biggest-banks-2023/> (Accessed Feb 18, 2024)